

Atvērtie dati – iespējas un izaicinājumi

Kārlis Podiņš

Saturs

- **Atvērtie dati**
- **RD e-talona incidents**
- **Ieteikumi un secinājumi**

Atsauce

Arturs Lavrenovs ; Karlis Podins, Privacy violations in Riga open data public transport system

2016 IEEE 4th Workshop on Advances in Information, Electronic and Electrical Engineering (AIEEE)

Atvērtie dati

- Atvērtā pieeja dažiem datiem brīvai tālākizmantošanai
- *Open data*
 - Turpinājums atvērtības ideoloģijai
 - open source, open hardware, open content and open access
- Labi
- Sarežģīti
 - ...idea that **some** data should be freely available...

Anonimizācija

- Visus datus nevar publicēt
- Personas dati?
 - Netiks apskatīti LV likumdošanas kontekstā
- Tieši/acīmredzami
 - Vārds uzvārds
 - Dažādi identificējoši numuri
 - p.k., passes nr, telefona nr,...
- Netieši
 - *Patterns*
 - Izmantojot citus publiskus datus

Deanonimizācija (1)

- Sweeny, 1997
 - Slimnīcas pacientu dati
 - Pasta indekss + dz.datums + dzimums
 - Vēlētāju reģistrs
 - Vārds, adrese, **pasta indekss, dz.datums, dzimums**

Deanonimizācija (2)

- Shmatikov & Narayanan, 2008
 - Netflix filmu noma
 - Datums, filma, klientaID
 - Lietotāja dati (piemēram sociālie tīkli)
 - Twitter 21.12.2012 12:43 “tiko netflix noskatījos Limuzīns jāņunakts krāsā”

Deanonimizācija (3)

- E-talona lietojuma dati
 - Podiņš & Lavrenovs, 2016
- **Jebkura statistiska datubāze ietekmē privātumu (gan objektiem, kas iekļauti datubāzē, gan ārpus datubāzes atstātiem)**
 - **Dwork, Differential Privacy, 2006**

E-talona atvērtie dati

- 2009 Rīgas Satiksme ievieš elektronisku (RFID) biļešu sistēmu
- 25.03.2016 RD mājaslapā publicēti e-talona lietojumi par diviem mēnešiem
 - februāris 2015, janvāris 2016
- 16.05.2016 twitter disputs
- 28.01.2016 LATA balva
 - Atvērtākā iestāde

E-talona atvērtie dati

- Papildus dati
- Pēdējo 6 braucienu vēsture glabājas e-talonā, brīvi pieejama
- Atvērtie dati
 - 2 mēneši
 - Katrai dienai savs csv fails ar ierakstiem par katru braucienu:
 - ParkaID
 - TransportaTips
 - TransportaID
 - Maršruts
 - Virziens
 - PubTalonaID (“šifrēts”)
 - Laiks (1s precizitāte)

Datu kvalitāte

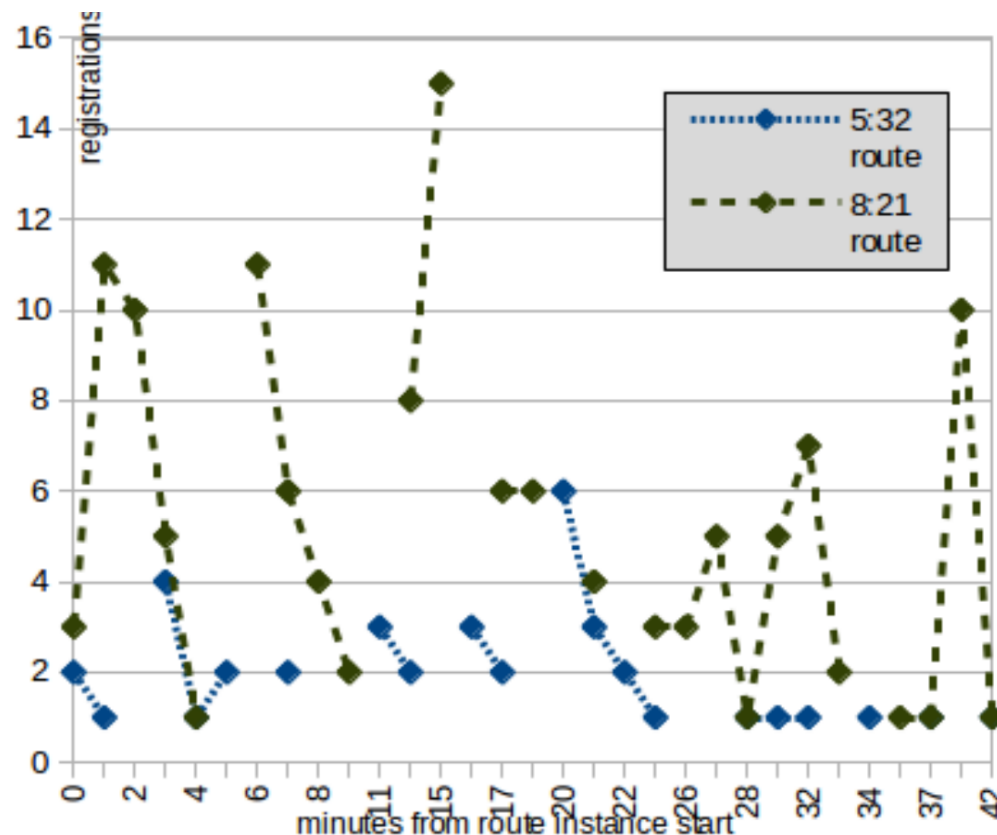
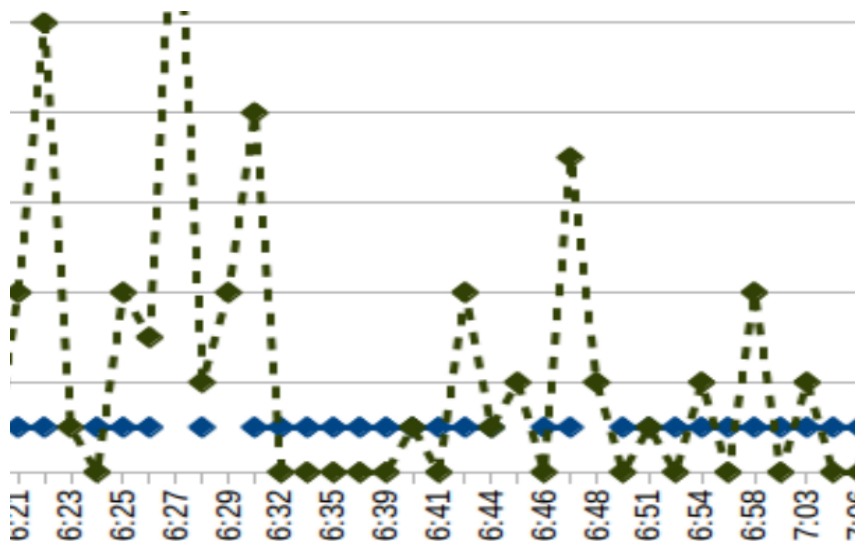
- 10 917 654 braucienu 2016. janvārī
- 5 505 785 braucienu 2015. februārī
- 2015. februāris:
 - Nav tramvaju un trolejbusu braucienu
 - 20.5% trūkst pubTalonaID
 - 2015. februāra dati nav uzticami un netiek izmantoti pētījumā
 - Vai tie reizē ir arī norēķinu dati ???
- 2016. janvāris:
 - 57 773 braucienu no iepriekšējā mēneša
 - Sinhronizācija?
 - 26 dienas???
 - 75 braucieni no nākamā mēneša

Labojamas kļūdas

- Kritiski:
 - trūkst datu par reisu, t.i. cikos izbrauca no galapunkta
 - Trūkst datu par ģeogrāfisko vietu, kur veikta talona reģistrācija (piem. pēc pieturas “Dzirnavu iela”)
- Sekas: Dotie atvērtie dati ir nelietojami pasažieru plūsmas pētīšanai
- Pētījumā izveidotas statistiskas metodes reisa un iekāpšanas pieturas noteikšanai

Iekāpšanas pieturas noteikšana

- Pēc laika/saraksta + papildus dati
- Statistiski
- Kontroles noteikšana :)

Nelabojamas kļūdas

- Nemainīgs/unikāls pubTalonaID
- Deanonimizācija
 - Datubāzes vaicājums, izmantojot pēdējo 6 braucienu vēsturi, kas pieejama talonā
 - Pieņemot, ka tiek publicēti visu braucienu dati
 - Transporta lietojuma *pattern*
 - 2 transporti, 15 minūšu laika intervāli rītam un vakaram
 - Veiksmīga deanonimizācija personai A
- Talona ID “šifrēšanas” reversēšana

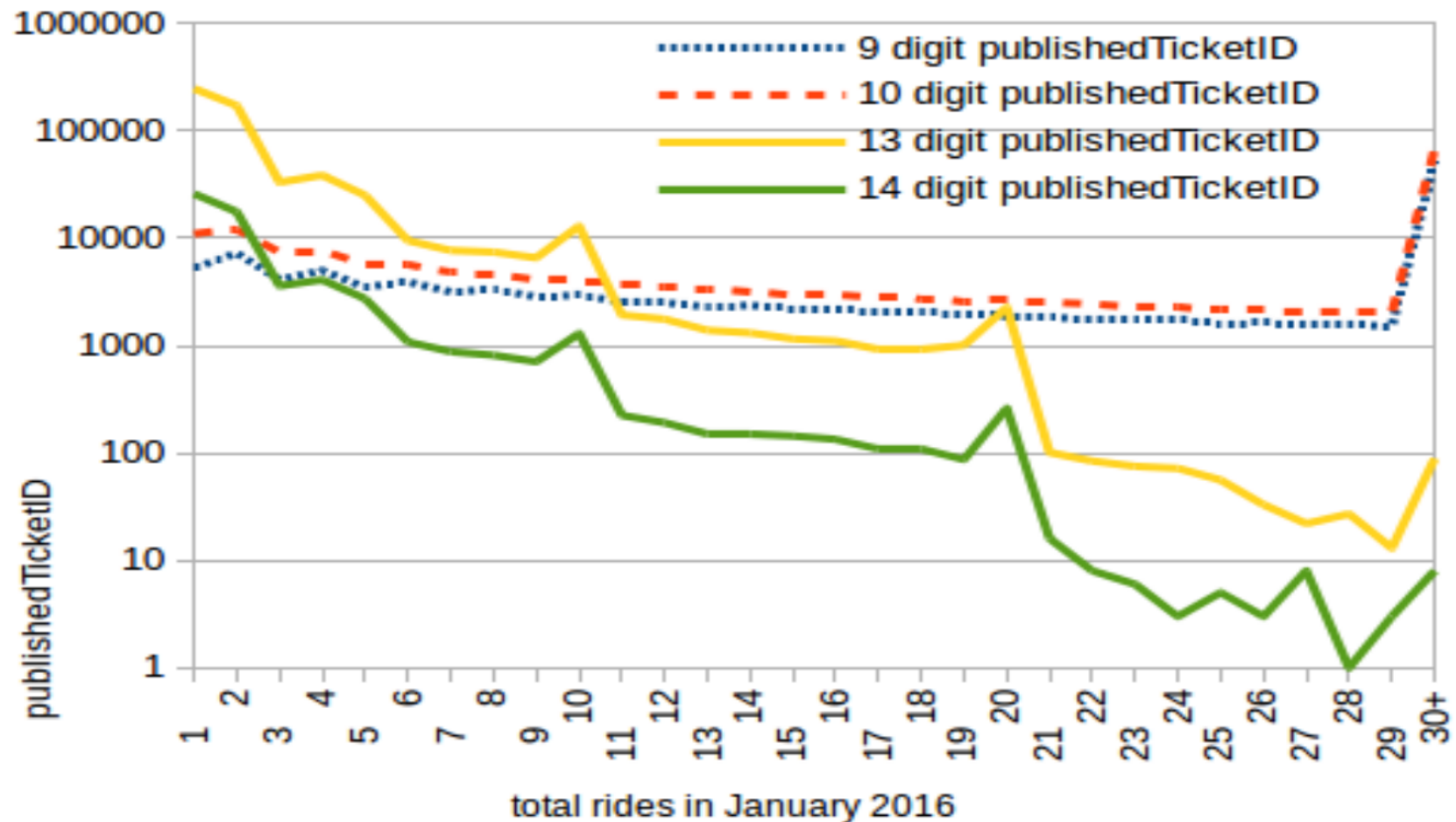
PersonaA - deanonimizācija

- Atrodam pazīstamu cilvēku ar fiksētu sabiedriskā transporta izmantošanas *pattern*
- Lejuplādējam datus un importējam datubāzē
 - `select distinct(validtalonaId) from braucieni where validtalonaId in (select validtalonaId from braucieni where tmarsruts='A 3' and hour(laiks)=6 and minute(laiks) between 40 and 50 and virziens='Forth') and validtalonaId in (select validtalonaId from braucieni where tmarsruts='Tr 15' and hour(laiks)=7 and minute(laiks) between 1 and 15 and virziens='Forth')`

Talona ID “šifrēšanas” reversēšana

- PubTalonaID
 - 9 dec.cipari – 130673
 - 10 dec.cipari – 185681
 - 13 dec.cipari – 574246
 - 14 dec.cipari – 60351
- Secinājums – netiek lietots vienots *hash*
 - Zelta likums – *paštaisīta kriptogrāfija = problēmas*
- Datu analīze
 - 13,14 cipari – dzeltenie taloni
 - 9,10 - pārējie

Talona ID datu analīze

?

100000583
100000589
100000592
100000613
100000631
100000649
100000664
100000673
100000676
100000679
100000682
100000688
100000691
100000694
100000697
100000706
100000736

Talona ID “šifrēšanas” reversēšana

- Apskatam starpību starp secīgiem pubTalonsID
 - 3,6,9,12,15,18 – veido 76,8% no visiem
- Atbilde ir ~~42~~ 3
- $y=ax+b$???
 - $a=3$
- Zināms viens pāris (x,y) no deanonimizācijas
- $b=-3072913$

Talona ID “šifrēšanas” reversēšana

- Vispār mums bija zināmi divi pāri (x_1, y_1) un (x_2, y_2)
- Lineāru vienādojumu sistēma
 - $y_1 = ax_1 + b$
 - $y_2 = ax_2 + b$
- VISC, matemātikas standarts 9.klasei:
 - Vienādojums ar diviem nezināmiem (gan 1., gan 2. pakāpes).
 - Vienādojumu grafiks.
 - Vienādojumu sistēmas jēdziens.

Nu un tad?

- Kā iegūt talonaID?
 - Tieši
 - Nolasīt RFID
 - Uzdrukāts
 - Netieši
 - No sociālo tīklu ierakstiem
 - No attēliem

Nu un tad?

- No talonaID varētu iegūt
 - Mājas un darba/studiju vietas
 - Piederība kādai konkrētai grupai
 - Reliģija, partija, u.c.

Feature creep

- E-talona un bankas kartes kombinācija
- Zinot talonaID iespējams noskaidrot bankas kartes derīguma termiņu
 - Nav reālistiski
 - PCI compliance

Ko darīt? E-talona gadījums.

- Lietotājiem
 - RFID-droši konteineri
 - Vienreizējie taloni
 - Mazaizsargātām sociālām grupām nav iespējas aizsargāt savu privātumu
- Sistēmas turētājam
 - Lietot kriptogrāfiski drošas jaucējfunkcijas
 - Lietot unikālu salt vērtību katrai dienai

Ko darīt?

- Domā. Dari
 - Ievērot secību!!!
- Sistēmas arhitektiem/programmētājiem nepieciešama pamatskolas izglītība
 - Vēlams augstākā
- Sabiedrībai – kļūt aktīvākai
 - pieprasīt savu tiesību ievērošanu
 - sodīt pārkāpējus

Ko darīt? 2

- Privātajā sektorā – mazāk aktuāli
 - Dati = biznesa pamats
- Publiskajā sektorā – aktuāli
 - Prognoze – augoša
 - Politiskā/vadības vēlme izskatīties moderniem
 - Riski un sekas netiek apzinātas
 - Vislabāk palīdz sliktie piemēri – skat. iepriekš

Paldies!